

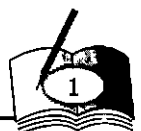
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยเกิดขึ้นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 กำหนดว่ารัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษา อบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้อง กับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จึงเป็นเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายปฏิรูประบบ ราชการ โดยให้แยกภารกิจเกี่ยวกับงานด้านศิลปะและวัฒนธรรมไปจัดตั้งเป็นกระทรวงวัฒนธรรม และ โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงการบริหารและจัดการศึกษาของเขตพื้นที่โดยให้กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ การบริหารงาน งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง โดยหวังว่าเมื่อมีการกระจายอำนาจจาก กระทรวงไปแล้ว ขั้นตอนการบริหารจะน้อยลง เวลาที่ใช้ในการตัดสินใจแต่ละเรื่องจะสั้นลง ความเป็น มีอาชีพของผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาจะเกิดขึ้น ประสิทธิภาพการบริหารจัดการจะ สูงขึ้น งบประมาณที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการจะลดลง และมีงบประมาณที่สามารถนำไปใช้ในการ พัฒนาบุคลากรและคุณภาพการศึกษาได้มากขึ้น และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวง ศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 หมวด 2 การจัดระเบียบบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษา มาตรา 33 กำหนด ให้การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา โดยคำนึงถึงปริมาณสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรม และความเหมาะสมด้านอื่นด้วย เว้นแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตาม กฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา ในการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษานั้น ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวง- ศึกษาธิการโดยคำแนะนำของสภาการศึกษา มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตพื้นที่ การศึกษา ซึ่งปัจจุบันกำหนดไว้ รวมทั้งสิ้น 178 เขต โดยมีการจัดระเบียบบริหารราชการของเขตพื้นที่ การศึกษา ดังนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
2. สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น

จากการจัดระเบียบบริหารราชการของเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าว เป็นผลให้มีการหลอมรวม หน่วยงานทางการศึกษาเดิมที่อยู่ในแต่ละจังหวัด ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานสามัญ- ศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ สำนักงานการประถม

ศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอ โดยจัดตั้งใหม่เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา จะมีคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับ ดูแล จัดตั้ง ยุบ รวม หรือ เลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานส่งเสริม และสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้อง กับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการ ศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษาและปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ที่ระบุ ไว้ข้างต้น ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (กรมวิชาการ, 2546) แต่จากการดำเนินงานที่ผ่านมา ตั้งแต่มีการจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา จนถึงปี พ.ศ. 2549 นั้น ปรากฏว่าการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามีปัญหา หลายประการ โดยปรากฏจากหนังสือหรือและการศึกษาวิจัยของสถานศึกษาและนักวิชาการศึกษา หลายท่าน

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานกลางและต้องจัดการศึกษาร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงใคร่ขอทราบสภาพปัญหาที่แท้จริง จากผู้ที่เกี่ยวข้องและหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นที่ได้จากทุกฝ่ายเพื่อเป็นแนวทางในการเสนอหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องเพื่อหาทางแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาคครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 178 เขต และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงาน ก.ค.ศ. ศึกษาโดยการสัมภาษณ์กลุ่มรูปแบบกลุ่มสนทนา (focus group) จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป

คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

การปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง ภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

โดยแบ่งงานออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

ด้านการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนา และใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

ด้านการบริหารงานงบประมาณ หมายถึง ภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดตั้งงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงินและการบัญชี และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง ภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผนอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่ง วิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การเกลี้ยอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การโอน การย้าย การเปลี่ยนตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เงินเดือน ค่าตอบแทนและสวัสดิการ การพัฒนาข้าราชการ การดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ การร้องทุกข์ การออกจากราชการ การขอรับใบอนุญาตและการขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ งานทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา งานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ งานเลขานุการ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา

ด้านการบริหารทั่วไป หมายถึง ภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การวางแผนการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนการจักระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร การพัฒนามาตรฐาน การปฏิบัติงาน การดำเนินงานธุรการ ด้านการเงิน การคลัง บัญชีและพัสดุ การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน และการรับนักเรียน การจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา การอำนวยความสะดวกและประสานงาน การจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย การส่งเสริมสนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา งานกำกับดูแลสถานศึกษา ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและรายงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 178 เขตพื้นที่การศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2546 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเพิ่มเติม ลงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2550

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้แนวทางในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป และสามารถนำแนวทางการแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ ไปใช้แก้ไขปัญหาเพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

